

MÁL GAGN FYRI SOSIALISTISKT UNGMANNAFELAG

Blaðstjóri: Ólavur Christiansen

Fólkaheimið Føroyar?

Undir hesi yvirskrift hevur FRAMIN nakrar viðmerkingar til grundarsjónarmið Føroya Javnaðarflokks. Vit loyva okkum at endurprenta greinina og lata ein lim í SU gera nakrar viðmerkingar til hana.

Javnaðarflokkurin hevur á seinasta landsfundi nú í vár gjørt stevnumið. Uttan mun til úrslitið má tað altið hava áhuga at kanna grundsjónarmiðini hjá størsta flokki í Føroyum.

Javnaðarmenn plaga vanliga at siga seg vera reyðari enn javnaðarmenn aðrastaðni. Og rætt er tað. Stevnumið er á pappirinum rættuliga reytt. Lat okkum kanna, hvat av konkretum stendur í ti.

Stevnumið er grundað á tí, sum verður kallað hin demokratiska sosialisman. Á vegnum fram móti sosialistiska samfelagnum skal hitt arbeiðandi fólkið so líðandi taka ræðið í samfelagnum og ognarrætturin býttast javnari. Í staðin fyri revolútion nýtir hin demokratiska sosialisman evolútion. Tjákið um hvør av hesum báðum vegum til sosialismuna er hin rættari, skulu vit ikki koma nærri inn á.

Í stevnumiðinum eru so skrivad nokur stig á vegnum, nokur mál fyri javnaðarpolitikkinum í komandi árum. Nógva av hesum málum sum t. d. betri búskap, arbeiði til allar hendur, skattur eftir evni og vanlig demokratisk og sosial rettið kundu neyvan gera javnaðarflokkin ósáðan við annan flokk. Onnur eru, hvar javnaðarflokkurin hevur minni fylgi, og eru tey ivaleyst tey mest áhugaverdu.

Javnaðarflokkurin sigur seg ganga inn fyri lands-, kommunalan, samvinnufelagsligan og privatn vinnulivsfrakstur, alt eftir hvar slag av vinnu talan er um. Tíverri verða eingi meira konkret málsoki nevnd. So sum tað stendur her, er einki sum sigur, at javnaðarflokkurin fer at fara ein sosialistisk politik. Tað einasta, sum verður sagt er, at sosialiserað skal fyri at okja um framleiðsluna og úrtøkuna.

Altíð á sosialistisku hugsjónina tykist eisini at vera so sum so. Tasað verður um óneyðuga sentralisering og stuðlan av privatn fyrítaksemi. Henda skriv er als ikki neyðug, um tó týrt uppá sosialismuna. At sosialisering skuldi ført við seg óneyðuga sentralisering og køvt privat fyrítaksemi er ein í Føroyum vanligur fordómur, sum javnaðarmenn meira enn aðrir áttu at roynt at komið til livs.

Hvussu grein 18, ið sigur, at samfelagið letur fult endurgjald við broytingar í ognarviðurskift

unum skal skiljast, munnu neyvan rittstjórnir av stevnumiðinum vita. Sosialisering verður heldur ring at gjøgnumføra, tá landið skal keypa virkini frá teim privatn fyri fult soluvirði.

Javnaðarflokkurin átti eisini í stevnumiðinum meira at undirstríkað hitt demokratiska framstigið í eini sosialisering: t. e. at í vinnulivinum verður sama fólkaræði innført sum í politiska livinum. Frá einum ognarmonopol hjá teim fáa vit eina felagsogn fyri tey nógvu. Undir stríking av hesum hevdí verði meira upp á sitt pláss enn skrivningin um at javnaðarflokkurin bert vil sosialisera á fólkaræðisligum grundarlagi. Eingin hevur tó vantað annað. Og hvat vil fólkaræðisligt grundarlag so siga? Er tað 50,5 % meiriluti í tinginum, ella skal prosenturin vera størri. Ella er fólkaræðisligt grundarlag eitt fólkrakraftuttanfyr tingið, t. d. verkföll og kravongur. Tað hevdí verði meira áhugavert at sæð hetta víðgjørt í stevnumiðinum.

Ritið hjá javnaðarflokkinum er eitt stevnumið, og kanska er tað órættvíst at víðgera tað so konkret sum her er gjørt. Kanska fer javnaðarflokkurin nú undir eina arbeiðsskrá, ið fer at siga nærri frá teim einstoku greinum. Vónandi er stóðan ikki hin sama sum í hinum norðanlondum, har stevnumið er gloymt og burtur, og einki sosialistisk tiltak er framt, hóast javnaðarflokkarnir har hava sitið við ræðið í mong ár.

Eitt hava vit goymt til seinast, og tað er stóða javnaðarflokksins til ríkisfelagsskapir. Líkasvæl sum P. M. Dam er upphavsmaður til roðan í fyrsta parti av stevnumiðinum, so er tað skilgitt, at hann eisini er faðir at myrkrinum í seinasta. Vit hava sæð í Sosialinum, at óngd er millum ungar javnaðarmenn við negativu stóðu javnaðarflokksins til sjálvstýrisroyndirnar. Tað skuldi heldur ikki verið neyðugt at sagt P. M. Dam frá, at ein marxistiskur setningur sigur, at grundarlagið undir øllum framburði er nasjonal frælsi. Men javnaðarflokkurin hevur tó ikki nýtt henda möguleika at revidera nationalu stóðu sína, ella bert gjørt hana logiskt forsvarlaga.

Grein 26 í stevnumiðinum byrjar við at siga, at javnaðarflokkurin er fyri ríkisfelagsskapinum. Har eftir kemur ein undirstríking av hvussu fræls henda stóða formelt er. Men hetta sigur einki víðvíkjandi javnaðarflokkinum. Nationala sinnalag hansara verður ikki métt eftir hvussu fræls heimastýrislóg er, men eftir hvussu javnaðarflokkurin er til reiðar

at nýta teir möguleikar, sum eru í heimastýrislógini, og á hesum oki hevur javnaðarflokkurin einki at visa fram.

Í grein 27 fyrsta petti stendur hetta:

27. Í stjórnarskipanini eru Føroyar skrásettar sum ein norðurlandsk tjóð við egnum máli, egnari mentan, egnum tjóðarmerki og fullum sjálvavgerðarrætti egnari lagnu og livi víðvíkjandi.

At Føroyar eru ein tjóð við egnum máli, egnari mentan o. s. fr. vilja vit fegin ganga við til, men at vit eru tað út frá heimastýrislógini er ikki rætt. Tað kann bert fróa okkum, at javnaðarflokkurin krevur fulla víðurkenning av Føroyum sum

Vidmerkingar

Tjóðskaparspurningurin og javnaðarpolitikkurin

Fyrst er vert at minna á, at SU eins og Oyggjaframi er fullkomuliga óheft av nokrum politiskum flokki, og vit kunnu tí taka sjálvstøðuga stóðu til ávis mál.

Vidmerkingarnar, sum Framin hevur til sjálvi sosialistisku grundsjónarmiðini, skulu vit ikki hefta okkum stórvægis við. Men tá teir í endanum siga seg ikki duga at siggja, hvussu P. M. Dam ætlar at gjøgnumføra eina sosialisering innan ríkisfelagsskapin, vita vit ikki rættuliga, hvat teir hugsa um ella meina við. Annars eru hinir vidmerkingarnar sum heild skila góðar, og onki er at ivast í, at vinstrasocialisma hevur framtíð í Føroyum.

Tað, sum man vera mest á hugvert at hefta seg við, er stóðan til tjóðskaparmáli. — Tann SU-arin- sum í Bergmál m. a. proklameraði móti negativu stóðu javnaðarflokksins til sjálvstýrisroyndirnar, fekk ovur-stóra undirtøku í SU. Síðan taka framamen ein marxistiskur setning til at nýta ímóti tjóðskaparpolitikki javnaðarflokksins og hava annars ongar sammetingar við nútíðina og víður-skiftini. Cand. pol. Zakaris Wang kemur í bók síni »Heima stýrie júst inn á hetta sama evni. Og Zakaris Wang er — so vitt vit vita — javnaðarmaður. Vit loyva okkum at sitera tað, ið hann skrivur um hetta:

»Meðan hesir triggi flokkar (sambandsflk., fólkaflk. og sjálvstýrisflk.) tí hava alla orsk máttu til at vera væl nøgdir við heimastýrislógina, er ikki lætt at siggja, hvi javnaðarflokkurin

tjóð, men at siga tað bert til við heimastýrislógini sum grundarlag er bæði at villeiða seg sjálv an og veljarar sínar.

Grein 24 um Føroyar og Útheimin koma undir somu atfinning.

At enda finna vit í grein 25 hetta petti:

og á besta hátt og eftir forimuni stríðast móti militarismu

Um hetta er meint í álvara, má hetta føra við sær, at javnaðarflokkurin broytir stóðu í »Natamálinum. Eftir forimuni at berjast móti militarismu kann í Føroyum bert vera tað, sum tjóðveldisflokkurin hevur gjørt alla sína tíð, nevniliga at vera ímóti radarstöðni, marinustöðni deyðarevsingini og verndarskylduni. Um grein 25 er annað enn orðaskvaldur, so er tað kanska hin mest áhugaverda í øllum stevnumiðinum.

Javnaðarflokkurin er ivaleyst í sínum grundsjónarmiðum í parti við einum meiriluta av fólki í Føroyum, bert spell at hann ikki skilir, at í tjóðskaparlígu stóðu síni hevur hann ein meiriluta móti sær.

Vit duga yvirhøvur ikki at siggja, hvussu P. M. Dam ætlar at gjøgnumføra eina sosialisering innan fyri ríkisfelagsskapin. Stúðul til hetta kemur ikki úr Danmark, tvørturímóti, og heldur ikki frá danska javnaðarflokkinum, tí hann hevur langt síðani slept allari socialismu.

kjh.

Sjálvandi vilja vit ikki her visa á, at best er hjá tjóðveldisflokkinum og javnaðarflokkinum at loysa frá Danmark, men at javnaðarflokkurin átti at broytt tjóðskaparpolitikkin sín. Tjóðskaparspurningurin kundi sjálvandi væl verið meira stílnaður, sjálvt um Føroyar endiliga ikki vóru skipaðar sum sjálvstøðugt ríki. Javnaðarflokkurin átti av álvara at roynt at stílnað tjóðskaparspurningin, og tað er eyðsæð, at tey tiltøk, hann higartil hevur roynt til tess, onki hava havt upp á seg. Tjóðveldisflokkurin hevur nýtt sum loysingargangur t. d. NATO-málið, danska stongsuln, skulabyggingarnar, har staturin bert letur 20 pst. av kostnaðinum, men tekingarnar skulu góðkennast av donskum arkitektum, o. a. í grundini er hetta ikki loysingargangur, men annað er, at hetta hevur verið nýtt soleiðis. Júst hesum málum víðvíkjandi átti javnaðarflokkurin at nærkast tjóðveldisflokkinum og soleiðis — um eg so má siga — tíkið »loysingargangur» frá teimum. Hetta hevdí ført við sær, at hesir báðir sosialistisku flokkarnir nærkaðust hvørjum øðrum, og at lunnar vóru lagdir til ein sosialistisk politik í Føroyum. Tað er nú einaferð soleiðis, at javnaðarflokkurin eitur javnaðarflokkurin, og lógid skuldi tað verið, um hesin flokkur ikki legði stórri dent á javnaðarpolitikkin enn sambandspolitikkin. Eisini millum javnaðarveljarar hevur verið misnóg við forða tjóðskaparpolitikkin javnaðarflokksins. Tað er, sum maðurin segði, at samtíðis sum javnaðarflokkurin sigur seg vera so og so tjóðskaparlígan, so undirstríkar hann samtíðis, at tað er beint tvørturímóti. Um javnaðarflokkurin ikki broytir stóðu í tjóðskaparpolitikkinum, so stendur javnaðarfrælsan í Føroyum spjadd enn í mong harrans ár.

Hernaðarmál verða av øllum